

Всесвітній день здоров'я в НМУ імені академіка О.О. Богомольця

Всесвітня організація охорони здоров'я як керівний і координуючий орган у сфері охорони здоров'я на міжнародному рівні, щорічно, починаючи з 1950 р., відзначає 7 квітня як Всесвітній день здоров'я — міжнародний захід, що має на меті привернення уваги світової спільноти до найважливіших проблем глобальної охорони здоров'я. Нині темою Всесвітнього дня здоров'я визначено питання резистентності до протимікробних препаратів та її глобального поширення, в усьому світі він проходить під гаслом: «Якщо сьогодні не вжити заходів — завтра ми залишимося без ліків». Епіцентром відзначення Всесвітнього дня здоров'я в Україні став головний медичний вищий навчальний заклад нашої країни, який цього року святкуватиме свій 170-річний ювілей, — Національний медичний університет (НМУ) імені академіка О.О. Богомольця. Тут впродовж трьох днів проходили масштабні науково-практичні заходи: 6 квітня відбувся міжнародний спільний тренінг НМУ імені О.О. Богомольця та Каролінського інституту (Стокгольм, Швеція) на тему «Актуальні питання резистентності до протимікробних препаратів», а 7–8 квітня 2011 р. тривала робота Міжнародної науково-практичної конференції «Резистентність до протимікробних препаратів та її глобальне поширення», яку було організовано спільними зусиллями Міністерства охорони здоров'я України, Національної академії медичних наук (НАМН) України, Європейського регіонального бюро ВОЗ та НМУ імені О.О. Богомольця.

ни, заслужений лікар України, професор **В. Ф. Москаленко**. Він нагадав, що широкі науково-практичні та освітні заходи з нагоди Всесвітнього дня здоров'я проводяться в університеті регулярно: у 2005 р. це була загальноуніверситетська акція з індивідуального захисту здоров'я, у 2006 р. — семінар з проблем кадрового забезпечення галузі охорони здоров'я за участю провідних наукових та освітніх закладів України, і з 2007 р. захід набув формату міжнародної науково-практичної конференції. Цьогоріч вона має широкое міжнародне представництво: її учасниками стали співробітники Європейського регіонального бюро ВОЗ, провідні українські та зарубіжні вчені, а також молоді вчені та студенти з 20 країн світу (Білорусь, Вірменія, Греція, Данія, Індія, Іран, Казахстан, Киргизстан, Китай, Молдова, Нідерланди, Польща, Російська Федерація, Румунія, Перу, США, Узбекистан, Україна, Швеція, Хорватія). Близько 800 учасників конференції представляють 95 університетів та закладів охорони здоров'я (у тому числі 43 зарубіжних та 52 вітчизняних).

У рамках конференції відбулося 3 пленарних засідання, на яких заслухано 39 доповідей, а також круглий стіл та 7 секційних засідань (195 доповідей). У президії кон-

Відкрив роботу конференції та щиро привітав її учасників з Благовіщенням ректор НМУ імені О.О. Богомольця, віцепрезидент НАМН України, академік НАМН України, член-кореспондент НАПН України

ференції — **А.М. Сердюк**, академік НАМН України, президент НАМН України, **В.Я. Рудий**, керівник секретаріату Комітету ВР України з питань охорони здоров'я, **Р.О. Моїсеєнко**, начальник Головного управління охорони здоров'я та медичного забезпечення Київської міськдержадміністрації, **І.В. Поканевич**, керівник Бюро ВООЗ в Україні, **Г. Ключо**, директор відділу систем охорони здоров'я та громадського здоров'я, спеціальний представник регіонального директора з питань протидії туберкульозу з множинною та широкою медикаментозною стійкістю в Європейському регіоні ВООЗ, інші вітчизняні та зарубіжні діячі охорони здоров'я. Основні наукові напрямки роботи конференції:

- резистентність до протимікробних засобів та її глобальне поширення;
- соціально значущі та соціально небезпечні захворювання (туберкульоз, СНІД тощо);
- особливості та тенденції популяційного здоров'я, нові виклики та загрози;
- зміцнення системи охорони здоров'я, реформування, сучасні стратегії розвитку;
- профілактичні стратегії в охороні здоров'я;
- екологічні проблеми громадського здоров'я;
- урбанізація і здоров'я;
- демографічні проблеми, постаріння населення;
- соціально-економічні детермінанти здоров'я;
- доступність і якість медичної допомоги, первинна медико-санітарна допомога, сімейна медицина;
- діяльність медичних закладів в умовах надзвичайних ситуацій;

« Ми подаємо сигнал тривоги, адже настав критичний момент, коли стійкість до антибактеріальних препаратів сягає безпрецедентних рівнів, а нові протимікробні засоби з'являються недостатньо швидко. Антибактеріальні засоби — це

унікальне досягнення науки, втім ми ставимося до них як до данності і використовуємо надто масивно і нерідко хибно. В результаті з'являються «супербактерії», які не реагують на жодні ліки. З урахуванням зростання обсягів транспортних перевезень та торгівлі в Європі та всьому світі, люди повинні усвідомлювати: допоки всі держави не звернуться до вирішення цієї проблеми, жодна окрема країна не зможе почуватися у безпеці».

Zsuzsanna Jakab, директор Європейського регіонального бюро ВООЗ

- менеджмент в охороні здоров'я;
- правові та етичні засади охорони здоров'я.

Президент НАМН України Андрій Сердюк зазначив, що найбільшого прогресу в розв'язанні будь-якої проблеми громадського здоров'я можливо досягти шляхом наукового супроводу

та інноваційного пошуку. Ґрунтуючись на цьому, саме системний міжсекторальний підхід до одного з найнагальніших питань сьогодення — проблеми глобального поширення резистентності збудників інфекційних хвороб до протимікробної терапії — стане запорукою її успішного розв'язання. Зважаючи на це, перед системою охорони здоров'я постають першочергові завдання щодо наукових досліджень зі створення нових ліків та технологій, раціональнішого застосування вже існуючих препаратів та визначення чутливості до них, формування сучасних систем моніторингу, розробка національних стратегій боротьби з резистентністю до протимікробних засобів. XX сторіччя стало епохою значних до-

сягнень у лікуванні інфекційних хвороб; створення та впровадження в широку медичну практику антибактеріальних засобів дозволило врятувати мільйони життів. Втім сьогодні, зважаючи на поширення стійкості мікроорганізмів, ефективність лікування стрімко знижується, смертність від багатьох інфекційних хвороб зростає — врешті, широке та науково необґрунтоване, масове та безконтрольне застосування антибактеріальних засобів призводить до селекції резистентних штамів, загрожує людству поверненням до «доантибіотикової ери», зумовлює підвищення витрат на медичну допомогу, завдаючи шкоди економіці, ставить під питання досягнення охорони здоров'я, становлячи пряму загрозу безпеці населення. У багатьох країнах відмічають чітку кореляцію між обсягами продажу протимікробних препаратів та розповсюдженням резистентності до них патологічних збудників.

А.М. Сердюк повідомив, що НАМН України та НМУ імені О.О. Богомольця беруть активну участь у науковому забезпеченні заходів, спрямованих на подолання гострої проблеми сучасності — поширення резистентності до протимікробних препаратів, — та висловив сподівання, що тісна співпраця організаторів охорони здоров'я, науковців, медичних працівників практичної ланки, представників фармацевтичної галузі дозволить зрушити з місця вирішення цього болючого для всього світу питання.

Як зауважив Ігор Поканевич, у Всесвітній день здоров'я ВООЗ закликає міжнародну спільноту до посилення відданості справі збереження дієвості ліків для майбутніх поколінь та звертає

ся до осіб, які формують політику і займаються плануванням у галузі охорони здоров'я, громадськості та пацієнтів, лікарів та медичних працівників, що призначають ліки, фармацевтів та співробітників аптек, що відпускають медикаменти, фахівців фармацевтичної галузі замислитися, перейти до конкретних кроків і взяти на себе відповідальність за боротьбу з резистентністю до медикаментів. Зокрема, ВООЗ рекомендує впроваджувати в усіх країнах комплекс з 6 заходів по боротьбі з резистентністю до протимікробних препаратів:

- посилення прихильності до боротьби зі стійкістю до антибактеріальних лікарських засобів;
- проведення наукових досліджень;
- підвищення якості ліків;
- раціональне застосування лікарських засобів;
- посилення епідеміологічного нагляду;
- покращання інфекційного контролю.

Лише в країнах Європейського Союзу внаслідок тяжких резистентних внутрішньолікарняних інфекцій щорічно помирає близько 25 тис. пацієнтів. Щороку в світі виявляють

понад 440 тис. нових випадків захворювання на туберкульоз з множинною стійкістю до ліків та реєструють близько 150 тис. смертельних випадків внаслідок неефективності лікування таких хворих. Згідно прогнозних даних ВООЗ, за період 2011–2015 рр. на планеті буде зареєстровано понад 2 млн нових випадків захворювання на мультирезистентну форму туберкульозу. В Європі щорічно фіксується до 70 тис. випадків захворювання на туберкульоз, стійкий до фармакотерапії, з яких 95% припадає на субрегіон Східної Європи (причому Україна посідає 2-е місце на континенті за темпами збільшення кількості випадків мультирезистентного туберкульозу). Втім, наведені дані відображають ситуацію лише в половині країн з 53 держав Європейського регіону ВООЗ — отже, з огляду на різні діагностичні можливості та неповні дані щодо інших країн, справжня загальна чисельність випадків мультирезистентного туберкульозу лишається невідомою.

Збільшення масштабів антибіотикорезистентності не лише нівелює результати лікування бактеріальних інфекцій, але й створює серйозний ризик при багатьох хірургічних маніпуляціях (трансплантація органів, протезування суглобів, малоінвазивні втручання тощо), які проводяться під протимікробним медикаментозним прикриттям. Розвитку стійкості до протимікробних препаратів сприяють необґрунтоване призначення та неналежне використання ліків (у тому числі прийом у неправильних дозах або передчасне припинення призначеного курсу лікування), низька якість лікарських препаратів, неналежні схеми профілактики тощо. Відсутність прихильності та політичної волі до вирішення цих проблем, недостатній епідеміологічний нагляд та слабкий інфекційний контроль, обмежений арсенал засобів для діагностики, лікування та профілактики також перешкоджають бороть-

бі з поширенням резистентності до антибактеріальних препаратів.

З нагоди Всесвітнього дня здоров'я зусиллями НМУ імені О.О. Богомольця також здійснено низку інформаційно-агітаційних та санітарно-просвітницьких заходів, спрямованих на скорочення масштабів необґрунтованого застосування антибактеріальних засобів. А протягом міжнародного спільного тренінгу НМУ імені О.О. Богомольця та Каролінського інституту на тему «Актуальні питання резистентності до протимікробних препаратів», який відбувся напередодні Всесвітнього дня здоров'я в НМУ імені О.О. Богомольця в одній з найпрекрасніших аудиторій університету, що носить ім'я його славетного випускника В.Ф. Войно-Ясенецького, — експертними поглядами на проблему мікробної резистентності та шляхи її вирішення поділилися в різних ракурсах знані українські та зарубіжні вчені: професори **О.П. Гульчій**, проректор НМУ імені О.О. Богомольця з міжнародних зв'язків та науково-педагогічної роботи, завідувач кафедри менеджменту охорони здоров'я, **І.С. Чекман**, завідувач кафедри фармакології та клінічної фармакології, член-кореспондент НАМН України, **Ф.С. Глумчер**, завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії, **О. Аспевалл**, керівник відділу інфекційного контролю та госпітальної гігієни клініки Каролінського університету (Стокгольм, Швеція), **В.З. Нетяженко**, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини № 1, член-кореспондент НАМН України.

Презентації лекцій, що пролунали з трибуни міжнародного тренінгу, доступні для ознайомлення на сайті www.apteka.ua.

Прес-служба

«Щотижневика АПТЕКА»

Вперше опубліковано

у «Щотижневика АПТЕКА»

№ 17 (788) від 02.05.2011 р. (www.apteka.ua)

Міжнародний спільний тренінг НМУ імені О.О. Богомольця та Каролінського інституту (Стокгольм, Швеція) «Актуальні питання резистентності до протимікробних препаратів»